

Índex

Pròleg d'Oriol Bohigas.	9
Introducció.	13
I. Fisiologia	17
1. Verd i Topografies.	18
El bosc a Collserola / Montjuïc cap al Poble Sec / Recuperar els turons / Cada vuit metres, un arbre / Llocs poc urbanitzats / ...i passadissos verds	
2. Port i platges.	28
Ports esportius / Tenen futur les platges de sorra? / Projectes que són antidòts / Elogi del xiringuito / Els paisatges del Besòs	
3. L'extraradi.	34
La ciutat en mutació / Del PGM de 1976 ... / ...a un nou Pla	
II. Anatomia	39
1. Places i carrers	40
Dues places rodones / Places de mercat / Al voltant de Glòries / Places del Raval	
2. Barris	50
Elogi de la mitgera / Cases assequibles / Les Corts, districte pilot / Patis de tota mena / Més Barcelonetes / Poblenou, de districte industrial a 22@ / Sant Martí amb més habitatges / Cal inventar nous destins turístics?	
3. Rehabilitar	62
...i decorar	

III. Estructura	65
1. Avingudes i grans carrers	66
Les dues diagonals de Llevant / Meridiana, de tall a connexió / Pere IV, Vèrtebra del Poblenou / La Diagonal, d'Esplugues a Badalona / Més Rambles / Els carrers ordinaris de l'Eixample / Terrasses i bars al carrer / Superilles i també microilles / Places als xamfrans / Carrer promiscu ... / ...versus carrer de vianants	
2. Ciutats de la Gran ciutat	80
L'Hospitalet, el centre de la Gran Barcelona / De passeig per Santa Coloma / Barris de blocs sense rodalía / Pot un polígon fer-se barri? / Polígons integrats o barris impermeables?	
IV. Dinàmica.	90
1. Xarxes per moure'ns millor	92
2. El cotxe: fum, soroll i altres inconvenients	94
Indústria i cotxe / Taxes i peatges / Carrers de pisos vs carrers soterrats / Menys Ronda al litoral / Sobre rodes / Altres ginys / Què passarà amb les motos?	
3. Rotondes o cercles viciosos?	102
4. L'aeroport, porta sud de Barcelona.	104
5. Trens	105
L'efecte AVE / Més pressió a les estacions / L'inquietant estació de França / L'enllaç Morrot-França. Nou maridatge	
6. Metro	111
7. Tramvia de nou	112
8. Platges d'asfalt, de ferro, de sorra.	113
Aparcaments / Platges de ferro, platges de vies.	
Epíleg	119

Introducció

I. Actualment no és necessari disposar d'un mapa per recórrer una ciutat i orientar-se en ella. La visió cartogràfica de conjunt ha estat substituïda per l'eficaç aproximació que ofereix la pantalla del telèfon mòbil, una visió fragmentada però carregada de detalls d'informació. Aquesta hiperinformació nodal sobre un lloc, permet de manera àgil i immediata geolocalitzar on som i com dirigir-nos a la boca de metro, al pàrquing més proper o a un edifici en condició perifèrica sense senyalització. No obstant això, l'entramat de relacions entre estructures, activitats, arquitectures i gent que és una ciutat queda invisible sota la quantitat descomunal de dades que acumula cada punt. EL GPS permet recórrer ciutats i paisatges sense l'ajuda dels mapes, permet consultar i acumular quantitat d'informació d'un lloc concret i alhora redueix dramàticament la possibilitat d'interpretar relacions espacials complexes que es donen a les ciutats. Es tracta d'una eina per navegar que va en el sentit oposat a la informació general que oferien els mapes a guies com la Baedeker¹ que incloïen, de manera compacta i en un espai mínim, informació sobre la ciutat, els seus monuments i museus, els horaris dels seus transports, la seva gastronomia, els preus d'hostaleria, els usos i costums locals. Els viatgers s'orientaven en arribar a un nou lloc gràcies a aquests llibrets de tapa vermella, que cabien en una butxaca, i s'aventuraven per aquesta ciutat desconeguda deixant-se guiar per ells.

Aquests textos són una barreja d'opinions, suggeriments i propostes, resultat d'una aproximació a la ciutat movent-se sense GPS. Són fruit d'un caminar menys orientat i més curiós, que necessita encara de mapes i històries per descobrir les raons d'un traçat, entendre la

1. La col·lecció de guies Baedeker s'inicia el 1839 i com les guies Murray y les Taushnitz ordenen quantitat d'informació gràfica i estadística de les ciutats i esdevenen el full de ruta i d'entreteniment dels viatgers al llarg d'un segle.

bellesa dels seus carrers i arquitectures i les condicions de vida de la gent que hi viu. En resulta una sèrie d'observacions que s'han forjat després d'anys d'explicar l'evolució dinàmica de l'urbanisme de Barcelona i els encerts i desajustos dels projectes recents als estudiants d'Arquitectura de Barcelona. Els comentaris són sovint reacció a iniciatives concretes i voldrien suggerir canvis per fer de Barcelona una ciutat millor.

II. Cada ciutat es presenta com un escenari particular i únic on es combinen, de manera irrepetible, les condicions de la geografia amb projectes de diferent caràcter en el temps. Les condicions del lloc — els cursos d'aigua i la seva relació amb el mar, el relleu, les qualitats geològiques, els entorns naturals, però també les condicions climàtiques defineixen la precisa posició, orientació i encaix i són sovint determinants per a la seva implantació i progrés. Una suma de múltiples projectes construeix l'estructura de la ciutat i configura la realitat material i l'organització bàsica de carrers, places i parcs, les infraestructures diverses, els monuments i espais simbòlics i els diferents barris. És aquesta la teranyina que dona suport i relaciona el conjunt d'activitats urbanes. Que aquest encaix entre geografia, geometria i arquitectura es concreti en una ciutat bonica, atractiva i pròspera com Barcelona és fruit de les condicions del lloc, de l'enginy dels qui van dibuixar l'ordre general, de la capacitat d'adequació i qualitat de l'arquitectura i de la vitalitat i ambició d'una població diversa i oberta al canvi. El paisatge urbà és sovint així, el resultat de la superposició i conflicte entre moltes mans, moltes idees i molts projectes.

III. El text s'ordena en quatre capítols que agrupen una constel·lació variada de textos i dibuixos. La condició litoral de Barcelona i la relació amb la resta d'espais lliures —el bosc a Collserola o el pla del Llobregat— atorga a la ciutat una peculiar configuració geogràfica que és a la base de qualsevol hipòtesi de millora urbanística, temes que s'inclouen al capítol Fisiologia (1). Són qüestions que afecten el conjunt de la Metròpolis i que només té sentit imaginar superant la dimensió

administrativa municipal. Anatomia de la ciutat (2) agrupa comentaris sobre carrers i places, que són el suport de la vida social i de l'activitat i del moviment, i també sobre els diferents barris que caracteritzen aquest mosaic de pedres i gent que és una ciutat. La gran Barcelona és una ciutat feta de ciutats i també pendent de construir l'Estructura de grans avingudes, (3) que donin continuïtat i sentit a aquest espai central de gran densitat. El capítol Dinàmica (4) reuneix observacions sobre com moure's i sobre el metabolisme urbà, qüestions rellevants per adaptar la ciutat als temps.

